

โรคติดต่อที่สำคัญในศูนย์พักพิงชั่วคราวชายแดนไทย-พม่า (Infectious diseases in border camp)

กระทรวงสาธารณสุขโดยสำนักโรคติดต่ออันตราย สำนักงานป้องกันและควบคุมโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ในเขตพื้นที่ที่มีศูนย์พักพิงฯ และหน่วยงานองค์กรต่างประเทศที่รับผิดชอบด้านสาธารณสุขในศูนย์พักพิงฯ ได้ร่วมกันจัดตั้งศูนย์เฝ้าระวังโรคติดต่อตามแนวชายแดนไทย - พม่า ปัจจุบันมีทั้งหมด 9 แห่ง โรคที่เฝ้าระวังมีเฉพาะโรคติดต่อที่สำคัญ และได้กำหนดระดับความผิดปกติ (threshold) เพื่อเปรียบเทียบความผิดปกติเป็นรายสัปดาห์ของแต่ละโรคและแต่ละศูนย์พักพิงฯ โดยแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่ให้รายงานทันที แม้มีผู้ป่วยเพียง 1 ราย ซึ่งมี 7 โรค ในปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010) ได้เพิ่มการรายงานโรค ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ (Influenza A H1N1) และกลุ่มที่ให้ตรวจจับความผิดปกติจากค่าระดับความผิดปกติ (threshold) แต่ละสัปดาห์ของศูนย์พักพิงแต่ละแห่ง โดยให้รายงานทุกสัปดาห์แม้จะไม่มีผู้ป่วย (zero report) มี 7 โรค ได้แก่ สงสัยไข้หวัดนก (Suspected Avian Influenza) สงสัยอหิวาตกโรค (Suspected Cholera) สงสัยไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 (Suspected Influenza A H1N1 2009) สงสัยโรคหัด (Suspected Measles) กล้ามเนื้ออักเสบอักเสบอานพอกอักเสบแบบเฉียบพลัน (AFP/Suspected Poliomyelitis) สงสัยเยื่อหุ้มสมองอักเสบ/ไขสันหลังอักเสบ (Suspected Meningitis/Encephalitis) และการเจ็บป่วยรุนแรงหรือเสียชีวิตโดยไม่ทราบสาเหตุ จากเหตุสงสัยใดๆ ของโรคติดต่อ (Severe cases or death of unknown etiology from any suspected cause of infectious diseases)

สถานการณ์โรคที่เฝ้าระวัง

ปี พ.ศ. 2553 มีประชากรพลัดถิ่นประมาณ 146,054 คน อาศัยอยู่ในศูนย์พักพิงชั่วคราวทั้ง 9 แห่งใน 4 จังหวัดชายแดนไทยพม่า ได้แก่ ราชบุรี กาญจนบุรี ตาก และแม่ฮ่องสอน

- กลุ่มโรคที่ถือว่าผิดปกติแม้มีผู้ป่วยเพียง 1 ราย (6 โรค) อหิวาตกโรค

ปี พ.ศ. 2553 มีการรายงานการระบาดของอหิวาตกโรคที่บ้านแม่หละเพียงแห่งเดียว โดยระบาดระหว่างวันที่ 23 พฤษภาคม - 14 ธันวาคม 2553 มีผู้ป่วยสงสัย 514 ราย เป็นผู้ป่วยยืนยัน 364 ราย ร้อยละ 63 เป็นเชื้อ *Vibrio Cholerae* O1 Ogawa 363 ราย และ *Vibrio Cholerae* O1 Inaba 1 ราย อัตราป่วย 11.76 ต่อประชากรพันคน ไม่มีผู้เสียชีวิต

โรคหัด

ปี พ.ศ. 2553 มีรายงานโรคหัด 112 ราย เป็นรายงานจากบ้านแม่หละ 92 ราย ร้อยละ 82.14 ได้รับรายงานสูงสุดใน

เดือนมิถุนายน 49 ราย บ้านอ้อมเปี้ยม 2 ราย เป็นผู้ป่วยที่รายงานในเดือนตุลาคม และพฤศจิกายน เดือนละ 1 ราย และศูนย์พักพิงชั่วคราวบ้านนุโพ 18 ราย ได้รับรายงานผู้ป่วยมากสุดในเดือนกันยายน 6 ราย

เยื่อหุ้มสมองอักเสบ/ไขสันหลังอักเสบ

มีรายงานผู้ป่วยสงสัยโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ/ไขสันหลังอักเสบ 9 ราย จากบ้านถ้ำหิน 1 ราย บ้านใหม่ในสอย และบ้านแม่ลามาลหวง แห่งละ 4 ราย เป็นผู้ป่วยที่รายงานในเดือนสิงหาคม 6 ราย

● กลุ่มโรคที่ตรวจจับความผิดปกติจากค่า ระดับความผิดปกติ (threshold) (7 โรค)

วิธีวัดระดับปกติโดยใช้ค่าเฉลี่ยรายสัปดาห์ของข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นระดับความปกติของศูนย์พักพิงแต่ละแห่ง โรคที่มีจำนวนมากกวาระดับความผิดปกติอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ อูจจาระร่วงเป็นน้ำ อูจจาระเป็นมูกเลือดเฉียบพลัน และมาลาเรีย ซึ่งค่าระดับความผิดปกตินี้จะเป็นค่าที่ตรวจจับการระบาดของโรค เพื่อดำเนินการป้องกันและควบคุมโรค (Table 1)

Table 1 Number of weeks that diseases reach threshold by camp, 2009-2010.

Camps	Watery		Bloody		Malaria	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Tham Hin	7	12	8	15	13	27
Don Yang	39	39	3	1	8	19
Mae La	11	10	1	1	43	15
Um Piem	16	10	0	4	16	5
Nu Poe	22	5	7	1	21	8
Nai Soi	14	4	2	0	8	11
Mae Surin	28	16	5	1	4	22
La Oon	38	41	1	0	30	30
MLML	33	39	6	0	11	9

โรคไข้เดงกี/ ไข้เลือดออก

ในปี พ.ศ. 2553 มีรายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2552 (รูปที่ 1) มีรายงานผู้ป่วยจากศูนย์พักพิง 5 แห่ง คือ บ้านถ้ำหิน ตันยาง แม่หละ นุโพ และบ้านอ้อมเปี้ยม แต่จะมีแนวโน้มสูงขึ้นตั้งแต่เดือนเมษายนจนถึงเดือนกันยายนจึงมีลดลง มีผู้ป่วย 1,063 ราย อัตราป่วย 7.28 ต่อประชากรพันคน บ้านถ้ำหิน อัตราป่วยต่อประชากรสูงสุด 38.35 (352 ราย)

โรคอุจจาระร่วงเป็นน้ำ

ในปี พ.ศ. 2552 (ค.ศ. 2009) และปี พ.ศ. 2553 ศูนย์พักพิงทุกแห่งที่มีผู้ป่วยสูงกว่าระดับความผิดปกติ มีรายงานมากในศูนย์พักพิงบ้านตันยาง บ้านแม่ละอูน และบ้านแม่ลามาลหวง มีผู้ป่วย

2,829 ราย อัตราป่วย 149.46 ต่อประชากร พันคน บ้านต้นยางมีอัตราป่วยสูงสุด 317.50 ต่อประชากรพันคน ผู้ป่วยสูงสุดในเดือน มิถุนายน (รูปที่ 2)

โรคอุจจาระร่วงเป็นมูกเมือกเลือด เย็นปน

ในปี พ.ศ. 2553 บ้านถ้ำหินมีจำนวน สัปดาห์ที่มีรายงานสูงกว่าระดับความผิดปกติ มากที่สุด ที่บ้านใหม่ในสอ และบ้านแม่ละอูน แต่บ้านแม่ลามหาหลวงไม่มีรายงานผู้ป่วย สูงกว่าระดับความผิดปกติ มีผู้ป่วย 3,508 ราย อัตราป่วย 24.02 ต่อประชากรพันคน บ้านอัมเปียม มีอัตราป่วยสูงสุด 64.34 ต่อประชากรพันคน ผู้ป่วยมากในช่วงกลางปี มีสูงสุดในเดือน มิถุนายน (รูปที่ 3)

โรคมาลาเรีย

ในปี พ.ศ. 2553 มีรายงานผู้ป่วย โรคมาลาเรียลดลงจากปี พ.ศ. 2551 และปี พ.ศ. 2552 มีรายงานผู้ป่วยตลอดปี แต่มี แนวโน้มสูงขึ้นตั้งแต่เดือนเมษายน - สิงหาคม จึงมีรายงานลดลง (รูปที่ 4) มีผู้ป่วย 7,929 ราย อัตราป่วย 54.29 ต่อประชากร พันคน บ้านแม่สุรินอัตราป่วยสูงสุด 121.11 และบ้านแม่ละอูน (111.38) บ้านอัมเปียม อัตราป่วยต่อประชากรพันคนต่ำสุด 25.47 (454 ราย)

สรุป จากการรายงานโรคติดต่อใน ศูนย์พักพิงชั่วคราวตามแนวชายแดนไทย พม่า ในปี พ.ศ. 2553 มีข้อจำกัดหลายประการ ประกอบกับการเดินทางเข้า - ออก ของผู้พักพิง อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีโอกาสสัมผัสโรคจาก ภายนอกศูนย์พักพิงฯ แต่ยังคงขาดการรายงาน การสอบสวนโรค และผลการตรวจทางห้อง ปฏิบัติการจากกลุ่มโรคที่ถือว่าผิดปกติ แม้มี ผู้ป่วยเพียง 1 ราย นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ใน ศูนย์พักพิงฯ ยังคงเน้นด้านการรักษามากกว่า การเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรค จึง ยังคงพบการระบาดของโรคในศูนย์พักพิงฯ อย่างต่อเนื่อง

ผู้เรียบเรียง

ปภาณิจ สวงโท

Fig. 1 Reported cases of Dengue in border camp, by Month, Thailand, 2006 - 2010

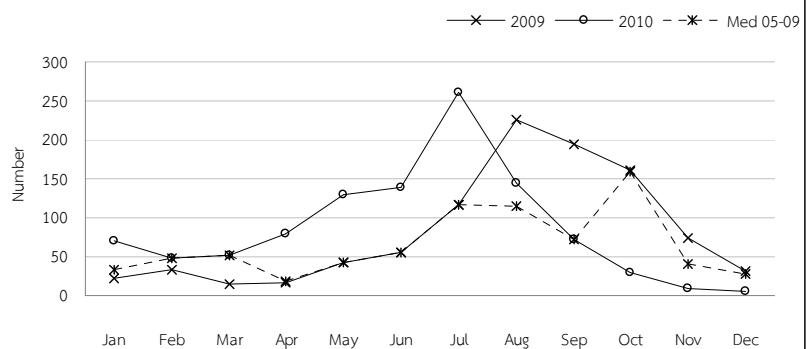

Fig. 2 Reported cases of Watery Diarrhea in border camp, by Month, Thailand, 2006 - 2010

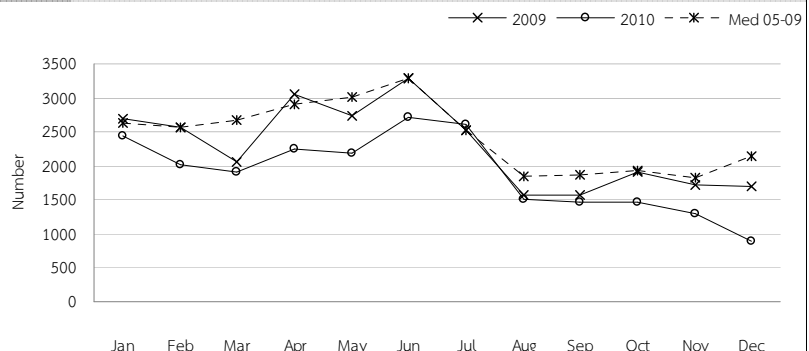

Fig. 3 Reported cases of Acute Bloody Diarrhea in border camp, by Month, Thailand, 2006 - 2010

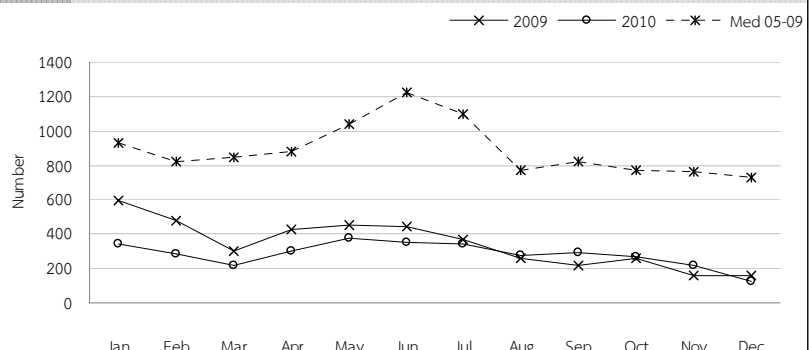

Fig. 4 Reported cases of Malaria in border camp, by Month, Thailand, 2006-2010

